

О. Б. Бутнік-Сіверський, д-р екон. наук, професор,
Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана,
А. Г. Красовська, здобувач,
Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана,

ФОРМУВАННЯ ВИРОБНИЧИХ СИСТЕМ НОВОГО ПОКОЛІННЯ

Розглянуто формування виробничої системи в умовах інноваційної діяльності. Стадією оновлення виробничої системи є формування інтелектуального капіталу та комерціалізація.

It is considered forming of an industrial system in the conditions of innovational activity. The stage of renovating an industrial system is forming an intellectual capital and commercialization.

З позиції економічної теорії **виробнича система** — це сукупність всіх видів виробничої діяльності працюючих в процесі їх взаємодії, спрямованих на виробництво, обмін, розподіл і споживання продукції, а також на регулювання такої діяльності у відповідності з метою суспільства. Основними елементами такої системи є виробничі сили, техніко-економічні, організаційно-економічні та виробничі відносини чи відношення до власності, а також сам господарський механізм. Сучасні виробничі системи формуються під впливом підвищення інтелектуального потенціалу (інтелектуалізації) населення в епоху інформатизації.

Виробнича система нового покоління спирається на механізм інноваційної діяльності, в якому застосовуються об'єкти права інтелектуальної власності (ОПІВ). Така виробнича система може орієнтуватися на реалізацію саме **інноваційно-цільової стратегії**.

Цьому передують **інноваційний процес**, який є послідовністю дій зі створення ідеї можливих нововведень, маркетингу інновацій, виробництва, продажу і поширення цього нововведення, оцінки ефективності інновацій. Інноваційний процес спрямовується на отримання кінцевого результату, яким є інноваційний продукт та інноваційна продукція.

Виробнича система нового покоління не може зупинитись у своєму розвитку, оскільки її функціонування набуває ознак інноваційного конвеєра. Це означає, що виробнича система під впливом цілеспрямованих інновацій поступово оновлюється (удосконалюється) до рівня сприйняття наступних інновацій.

Конструкційна основа механізму інноваційного оновлення підприємств спирається на: переважно інтенсивний тип розвитку; виникнення якісно нового фактора виробництва, яким є інформація і знання, здійснення інноваційної трансформації економіки на макро- та мікрорівнях

на основі побудови виробничої системи нового покоління за рахунок використання інтелектуальної власності; забезпечення економічної збалансованості, наявності стратегії економічного зростання, конкурентоспроможності господарської системи у довгостроковій перспективі з урахуванням інноваційної політики держави; досягнення результатів інноваційної діяльності на основі інновацій (нововведень); зняття невідзначеності в механізмі інноваційного підприємництва; оновлення системи управління на основі інформатизації економіки; наближення господарської системи до набуття всіх організаційно-управлінських ресурсів та мотиваційних вимог, пов'язаних з інноваційною діяльністю.

Головною ознакою механізму інноваційної діяльності виробничої системи є забезпечення руху інтелектуального капіталу як авансованої інтелектуальної вартості, яка в процесі свого руху приносить більшу вартість за рахунок додаткової. *Інтелектуальний капітал* розглядається як вартість, яка в натуральному вимірі є інтелектуальний потенціал (ресурс), який складається з людських ресурсів (інтелектуальна сила) та інтелектуальних ресурсів (інтелектуальний продукт). Формування інтелектуального капіталу в процесі господарської діяльності здійснюється за рахунок людського капіталу та інтелектуальних активів. Використання інтелектуальної власності в господарській діяльності на умовах її комерціалізації з метою отримання прибутку (винагороди) і є інноваційним підприємництвом. З цією метою потрібне здійснення ефективної трансформації інтелектуальної власності, яка включає наступні складові:

- етапи інноваційного проектування;
- етапи інвестиційної підтримки;
- етапи охорони прав інтелектуальної власності.

На цій основі здійснюють розробку (удосконалення) та впровадження нових продуктів, технологічних процесів, реалізацію інноваційної продукції та інших видів інноваційної діяльності. При цьому інновації генеруються на трьох рівнях:

- на першому — як техніко-технологічна підготовка виробничої системи до сприйняття інновацій;
- на другому — як результат творчого процесу у вигляді нової продукції, нових методів, технологій і т. д.;

— на третьому — як процес введення у виробництво нових організаційних підходів та принципів управління замість існуючих на підприємстві.

Організація формування інноваційного оновлення виробництва охоплює такі види робіт:

- науково-експертне обґрунтування оновлення виробництва;
- залучення наукових досліджень та інноваційно-інвестиційне проектування;
- техніко-технологічна підготовка до оновлення виробництва;
- оновлення виробництва до стану активного сприйняття інновацій (нововведень).

Програма оновлення виробничої системи є синтезом рішень, комплексним процесом з освоєння нових виробів і устаткування, технологічних, конструкторських, організаційних, соціологічних та інших змін.

ЛІТЕРАТУРА

1. Основы экономической теории: Учебник / С. В. Мочерный, В. К. Симоненко, В. В. Секретарюк, А.А.Усенко; Под общ. ред. С. В. Мочерного. — К.: О-во «Знання». КОО, 2000. — С. 236—241.
2. Гесць В. Характер перехідних процесів до економіки знань // Економіка України, 2004. — № 4. — С. 7.
3. Обремчук В. Ф. Маркетинг інноваційної діяльності. «Стратегія економічного розвитку України». — Наук. зб. Вип. 1 / Головн. ред. О. П. Степанов. — К.: КНЕУ, 2002. — С. 191.
4. Бутнік-Сіверський О., Красовська А. Теоретичні засади інтелектуальної інноваційної діяльності на підприємстві // Економіка України. — № 12. — 2004. — С. 31—37.

А. С. Величко, пошукач,
Одеський державний економічний університет

УПРАВЛІННЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИМ КАПІТАЛОМ ПІДПРИЄМСТВ

Анотація. Розглядаються питання формування економічної, правової та організаційної системи управління інтелектуальним капіталом підприємств. Даються рекомендації щодо організації діяльності підприємств у сфері управління інтелектуальною власністю та розбудови на цій основі нового науково-технічного потенціалу підприємств.

Summary. Are considered a question of formation of economic, legal and organizational system management of the intellectual capital of the enterprises. The recommendations concerning organization of activity of the enterprises in sphere of management of intellectual property and development on this basis of scientific and technical potential of the enterprises are given.

Тенденції створення цілісної економічної системи підприємства пов'язані в першу чергу з формуванням та розвитком інтелектуальної власності, яка визначає всю структуру капіталу підприємств. Відносини власності визначають товарну форму інноваційного продукту, який одержує реалізацію за допомогою ринку інновацій, що не існує у відриві від ринків матеріальних ресурсів, праці, фінансових засобів і науково-технічної продукції, а вони, в свою чергу, визначають кількісні і якісні сторони і динаміку розвитку ринку інноваційної продукції. Наявність системи зв'язків між ринками інтелектуального капіталу є умовою функціонування кожного з них, тому що реалізація їх потенціалу здійснюється за допомогою взаємодії з ринками інших виробничих та фінансових ре-